

Mahmud Derviš je rođen 13. marta 1941. godine u selu Birva kao drugo dete u porodici od pet sinova i tri kćerke.

Krajem 1947. godine, nakon sukoba između arapskih stanovnika i cionističkih snaga, zajedno s još nekoliko članova porodice, nakratko je potražio utočište u selu Naima, nedaleko od grada Damura u južnom Libanu.

Godine 1949, sa dedom se tajno vratio u Palestinu, ali su rodno selo zatekli potpuno srušeno – Izraelci su na tom mestu izgradili naselje i kibuc. Porodica se potom preselila u selo Deir al-Asad, a zatim se nastanila u selu Al-Džadida, nedaleko od Birve. Živeli su bez zvaničnih dokumenata i bili su klasifikovani kao „prisutni-odsutni”, pošto su se u Palestinu vratili „ilegalno”.

U mladosti je Derviš bio pod snažnim uticajem dede, koji ga je vaspitao, naučio da čita i piše i kupovao mu knjige u Akri. Brat Ahmad, inače učitelj, pobudio mu je interesovanje za književnost u ranom uzrastu. Osnovnu školu završio je u Deir al-Asadu, sve vreme se skrivajući, a potom je srednjoškolsko (gimnazijsko) obrazovanje stekao u selu Kfar Jasif. Po završetku srednje škole, 1960. godine preselio se u Haifu, gde se pridružio Komunističkoj partiji Izraela i počeo da radi u arapskim novinama i časopisima koje je ta partija izdavala. Radio je u listu *Al-Ittihad* i u časopisu *Al-Jadid*, koji je kasnije i uređivao, a bio je i član uredničkog odbora časopisa *Al-Fajr*, arapskog književnog časopisa koji je izdavala partija Mapam.

Početak šezdesetih godina izraelske bezbednosne snage su ga često uznemiravale. Hapšen je više puta, počev od 1961. godine, i optuživan zbog izjava koje je davao ili svojih tekstova i političke aktivnosti. Poslednji put je bio u zatvoru 1969. godine, a u više navrata je završavao u kućnom pritvoru.

Godine 1968, Samih al-Kasim i Derviš su kao članovi Komunističke partije Izraela učestvovali na Svetskom festivalu omladine u Sofiji, u Bugarskoj. Početkom 1970, Derviš je otputovao u Moskvu da studira na Institutu društvenih nauka. Posle godinu dana napustio je studije i početkom februara 1971. preselio se u Kairo, odlučivši da se ne vrati u Izrael.

U Kairu je radio u novinama *Al-Ahram*. Tamo je upoznao većinu prominentnih egipatskih pisaca, poput Nagiba Mahfuza, Jusufa Idrisa i Taufika al-Hakima, i prijateljio se s pesnicima kao što su Salah Abd al-Sabur, Ahmad Hidžazi, Amal Dankl i Abd al-Rahman al-Abnudi. Derviš je svoju kairsku fazu smatrao veoma važnom u životu; upravo tu je njegovo pesničko iskustvo krenulo u novom pravcu.

Godine 1973, seli se u Bejrut i radi u Istraživačkom centru PLO-a, gde je nekoliko godina kasnije postao direktor i urednik njegovog mesečnika *Shu'un Filastiniyya*. U Bejrutu je 1981. osnovao kulturni časopis *Al-Karmel*. Tu je proživio prve godine libanskog građanskog rata, koji je izbio u aprilu 1975, a potom i izraelsku invaziju 1982. godine. Ostao je u Bejrutu i nakon odlaska snaga PLO-a iz grada krajem avgusta 1982, i odlučio da ode tek pošto je izraelska vojska ušla u Bejrut u septembru 1982. Nekolicina članova

arapskog diplomatskog kora u Bejrutu pomogla je da tajno napusti grad. Krenuo je ka Damasku preko Tripolija na severu Libana. Iz Damaska se preselio u Tunis, gde su se PLO i njegov lider Jaser Arafat nastanili nakon napuštanja Bejruta. Nastavio je da uređuje *Al-Karmel* najpre iz Nikozije na Kipru, a zatim iz Pariza, gde je, s prekidima, živeo desetak godina. Često je govorio da se upravo u Parizu razvio njegov pravi pesnički talenat.

Bio je predsednik Saveza palestinskih pisaca i novinara. Na Palestinskom nacionalnom savetu održanom u Alžiru 1988. godine izabran je za člana Izvršnog komiteta PLO-a, nakon što je sastavio Deklaraciju o nezavisnosti usvojenu na toj sednici. Iz komiteta je istupio 1993, posle potpisivanja Sporazuma iz Osla.

Ženio se dvaput, oba braka okončala su se razvodom.

U Palestinu se vratio 1995. godine i naizmenično boravio u Ramali, gde je nastavio da uređuje *Al-Karmel*, i Amanu, uz povremena putovanja drugde. Izraelske vlasti su mu izdavale dozvole da posećuje majku i selo u kojem je živeo kao dete.

Derviš, koji je govorio hebrejski, engleski i francuski, bio je jedan od međunarodno najistaknutijih arapskih pesnika i jedan od retkih čija se poezija ne može odeliti od njegovog života i njegove borbe, borbe za koju je i sam pomogao da se preobrati iz nacionalne u opštečovečansku, univerzalnu. Kao osoba, bio je stidljiv, duhovit, uglađenih manira i povučen, ali ne i odvojen od života i ljudi oko sebe. Voleo je da sluša muziku, naročito klasičnu, i igra tavlju, a prijateljima je s uživanjem pravio kafu.

Nakon prve zbirke poezije, pod naslovom *Ptice bez krila* (1960), Derviš je objavio još dvadeset pet zbirki i jedanaest proznih knjiga. Njegova dela prevedena su na više od dvadeset jezika. Stekao je veliko međunarodno priznanje i dobio na desetine nagrada, među njima Lenjinovu nagradu Sovjetskog Saveza (1983), Legiju časti francuskog Ministarstva kulture (1997), Lananovu nagradu (2001), Nagradu „Princ Klaus” u Holandiji (2004), Kairsku nagradu za arapsku pesničku inovaciju (2007), Zlatni venac Struških večeri poezije (2007), Jerusalimsku medalju, dodeljenu ukazom predsednika Mahmuda Abasa (2008), Bosanski stećak (2008).

Mahmud Derviš umro je u Sjedinjenim Američkim Državama 9. avgusta 2008. godine, posle operacije srca u Medicinskom centru Teksasa u Hjustonu. Desetine hiljada Palestinaca prisustvovalo je njegovoj sahrani u Ramali 13. avgusta. Sahranjen je pored Kulturne palate, na prostoru na kojem se danas nalaze Muzej Mahmuda Derviša i Vrt Birve, nazvan po rodnom selu iz kojeg je bio primoran da ode tokom Nakbe. U okupiranim palestinskim teritorijama proglašena je trodnevna žalost za „zaljubljenikom u Palestinu” i jednim od najistaknutijih kulturnih simbola modernog doba.